

ANALYSE

Overuddannelse blandt akademikere

- Fagområder og geografiske områder set i sammenhæng

Af Jan Christensen

Akademikeres match med jobmarkedet belyses ved at sammenligne det kompetenceniveau, som opnås, og det der forudsættes i det job, som akademikeren har.

Den 8. maj 2015

Analysens hovedkonklusioner

- Blandt akademikere er knap hver femte formelt set overkvalificeret til sit job.
- Det gør sig især gældende for de kunstneriske, de samfundsvidenskabelige og de humanistiske uddannelser.
- Blandt beskæftigede akademikere i Københavnsområdet og forstadskommunerne vest for København er der relativt flere, som arbejder i et job, hvor de ikke fuldt ud udnytter deres faglige vidensniveau.
- Tilsvarende gælder for de ikke-brofaste ø-kommuner, undtaget Bornholm.
- Tendensen til at arbejde under niveau i hovedstadsområdet er mest udtalt for kandidater fra de humanistiske uddannelser.

Ref JNC

jnc@kl.dk

Dir 3370 3802

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

Tlf 3370 3370

Fax 3370 3371

www.kl.dk

Side 1/5

1. Hver femte akademiker er overkvalificerede til sit job

Der kan være mange forskellige tilgange til at analysere det match, der sker på arbejdsmarkedet, herunder sammenhængen mellem kompetenceniveau og arbejdsfunktion. En af metoderne er at sammenligne det formelle uddannelsesniveau med det færdighedsniveau, som forudsættes for det job som den pågældende har. I følgende analyse benyttes en metode tidligere anvendt af Kraka i en analyse fra 2012 (*Stadigt flere akademikere er overuddannede til deres job*). Som i Kraka's analyse rettes fokus også her på akademikerne. Analysen breddes ud til ikke blot at afdække akademikergruppen som

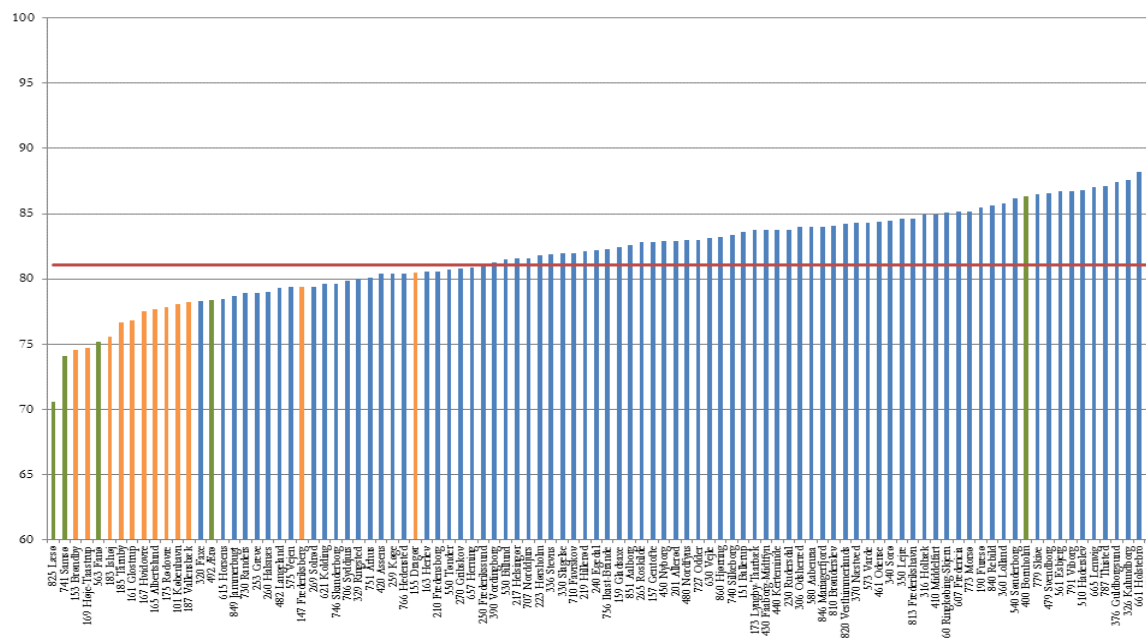
helhed, men også at afdække de geografiske forskelle og de forskelle, der er mellem forskellige uddannelsesretninger.

Jobniveau som indikator

At tage en uddannelse, herunder også hvis der er tale om en lang videregående uddannelse, lægger op til, at man efterfølgende arbejder i et job, hvor man i videst mulig udstrækning kan gøre brug af de opnåede færdigheder. Det kan være vanskeligt at kategorisere korrekt i forhold til hvilken type job man "burde" have, men job fordelt på forskellige niveauer kan dog give en god indikation af i hvilket omfang man faktisk udnytter sin uddannelse. For personer med mindst en lang videregående uddannelse kunne eksempelvis forventes, at der er tale om jobs hvor der kræves "viden på højeste niveau" eller et lederjob, som formodes at ligge i forlængelsen heraf.

Blandt beskæftigede personer med en lang videregående uddannelse var der i 2012 81,1 pct., som havde job som forudsætter viden på højeste niveau eller et lederjob, *jf. figur 1*. Dermed arbejder knap hver femte "under niveau". Der kan for den enkelte være individuelle begrundelser for valg af job. Det synes dog oplagt, at det for de fleste med en lang videregående uddannelse er målet at søge mod beskæftigelsesmuligheder, hvor man kan udnytte sin uddannelse i videst muligt omfang. Når næsten hver femte med en lang videregående uddannelse hverken finder beskæftigelse blandt de stillinger, som kræver viden på højeste niveau eller blandt lederstillingerne, men i andre jobs som kun forudsætter viden på lavere niveau, tyder det dog på at de uddannede kandidaters kompetencer ikke til fulde matcher med efterspørgslen på arbejdsmarkedet i det område hvor de bor.

Figur 1: Andel blandt de beskæftigede med lang videregående uddannelse, som er beskæftiget i et job, som forudsætter viden på højeste niveau eller i et lederjob i pct., de danske kommuner er rangordnet efter andel, 2012.

Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata

Bem.: Landsgennemsnittet på 81,1 pct. er markeret med rødt. O-kommunerne er markeret med grønt. Med gult er markeret kommunerne i landsdelen Københavns By samt de 8 kommuner vest for København som er del af landsdelen Københavns Omegn.

Regionale forskelle

Der er betydelige kommunale forskelle i andelen af akademikere, som er i en form for beskæftigelse, hvor de udnytter deres kundskaber fuldt ud, *jf. figur 1*. I Struer kommune er 90,1 pct. af de beskæftigede med lang videregående uddannelse beskæftiget i et job, som forudsætter viden på højeste niveau eller et lederjob. Det er den højeste andel blandt kommunerne. Dernæst kommer kommunerne Holstebro, Kalundborg, Guldborgsund og Thisted, som alle repræsenterer andele på 87,0 pct. eller mere.

Lavest andel findes i Læsø Kommune, hvor kun 70,6 pct. af de beskæftigede med lange videregående uddannelser er i et job, hvor der forudsættes viden på højeste niveau eller i et lederjob. Det billede synes karakteristisk for de fleste af de ikke-brofaste ø-kommuner, som i figur 1 er markeret med grønt. Kun Bornholm skiller sig ud fra dette billede ved at have en relativ høj andel på 86,3 pct.

Tilsvarende tegner der sig et mønster for København og vestegnskommunerne, som alle ligger under landsgennemsnittet, *jf. figur 1*. De fleste heraf er blandt kommunerne med de allerlaveste andele af personer med lange videregående uddannelser, som er beskæftiget i et job, som forudsætter viden på højeste niveau eller et lederjob. Således udgøres de 10 kommuner med laveste andele af 3 ikke-brofaste ø-kommuner og 7 hovedstadskommuner. Kun Frederiksberg og Dragør Kommuner skiller sig ud med henholdsvis 79,4 pct. og 80,5 pct., som dog også er lavere end landsgennemsnittet. Der kunne være en række mulige baggrundsforklaringer på de regionale forskelle. En forklaring kunne være, at storbyen trækker så meget at man i højere grad accepterer at have et job, hvor man ikke fuldt ud kan gøre brug af sine kompetencer.

For de nyuddannede kan det forekomme naturligt at blive boende i den by hvor man har taget uddannelsen, også selvom man ikke kan finde et uddannelsesmæssigt relevant job. Det ændrer dog ikke ved at der synes at være et betydeligt potentiale i at ledige og overuddannede akademikere i storbyerne, især i Københavnsområdet, udvider horisonten og søger jobs i andre dele af landet.

Fagområder

Blandt faggrupperne er det de sundhedsvidenskabelige kandidater, som i størst omfang udnytter deres kompetencer, *jf. tabel 1*.

Tabel 1: Andel akademikere som arbejder på uddannelsessvarende niveau i pct., 2012

Fagområde	Andel som arbejder på eller over niveau	Antal kandidater
Kunstneriske uddannelser	70,2	4.032
Samfundsvidenskabelige uddannelser	76,1	78.308
Humanistiske uddannelser	76,2	42.225
Levnedsmiddelvidenskabelige og jordbrugsvidenskabelige uddannelser	80,6	7.478
Naturvidenskabelige uddannelser	84,8	23.343
Tekniske uddannelser	85,4	31.027
Pædagogiske uddannelser	88,8	5.777
Sundhedsvidenskabelige uddannelser	95,0	25.545
Gennemsnit	81,1	

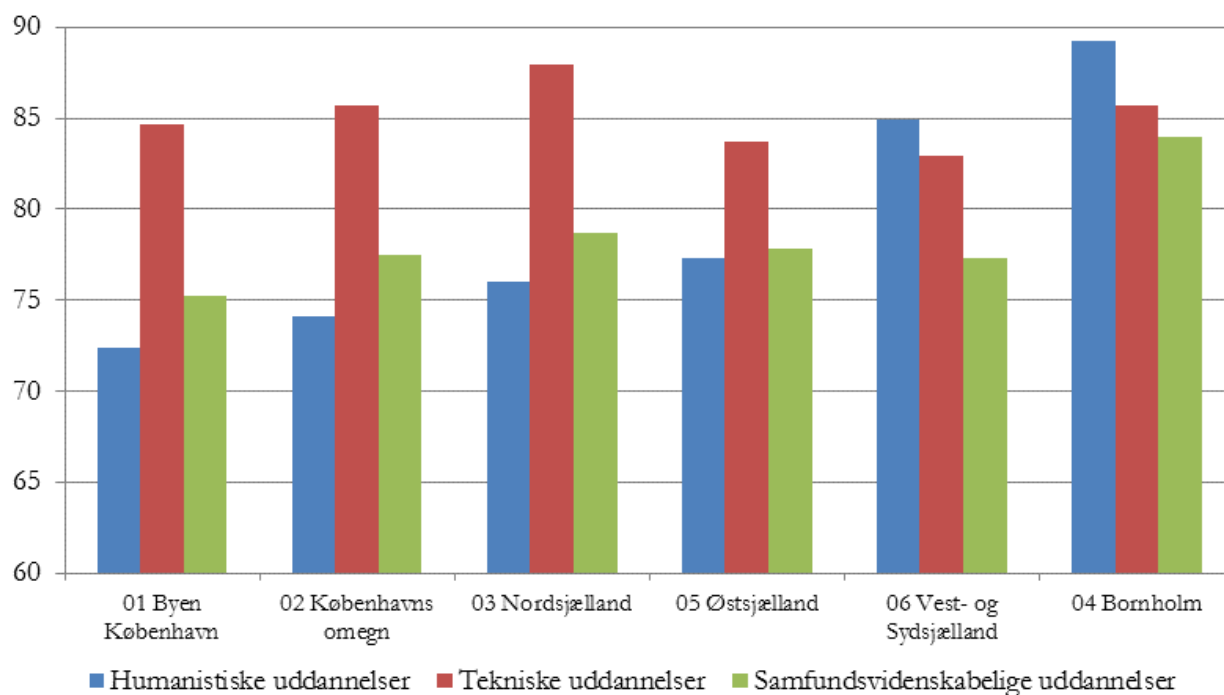
Kilde: Egen beregninger på baggrund af registerdata

Det er for de kunstneriske, de samfundsvidenskabelige og de humanistiske uddannelser, at der findes de laveste andele af kandidater som udnytter deres kompetencer fuldt ud, *jf. tabel 1*. Der er dog store forskelle indenfor de enkelte grupper. Eksempelvis er det blandt de samfundsvidenskabeligt uddannelser i særlig grad de erhvervsøkonomiske kandidater, hvor kun 66,3 pct. har et job hvor de udnytter deres kompetencer fuldt ud. Blandt de erhvervsøkonomiske kandidater er der relativt mange som er dimitteret indenfor de seneste 10 år, og som samtidig har meget lav andel som er beskæftiget i et job der forudsætter viden på et uddannelsessvarende niveau.

Fagområder og geografiske områder

De 3 største grupper af akademikere, set i forhold til antal kandidater, de samfundsvidenskabelige, de humanistiske og de tekniske uddannelser, har forskellige strukturer geografisk set, i forhold til hvor store andele der udnytter deres kompetencer fuldt ud, *jf. figur 2*.

Figur 2: Andele som arbejder på uddannelsessvarende niveau i pct., opgjort på landsdelene i Østdanmark, 2012

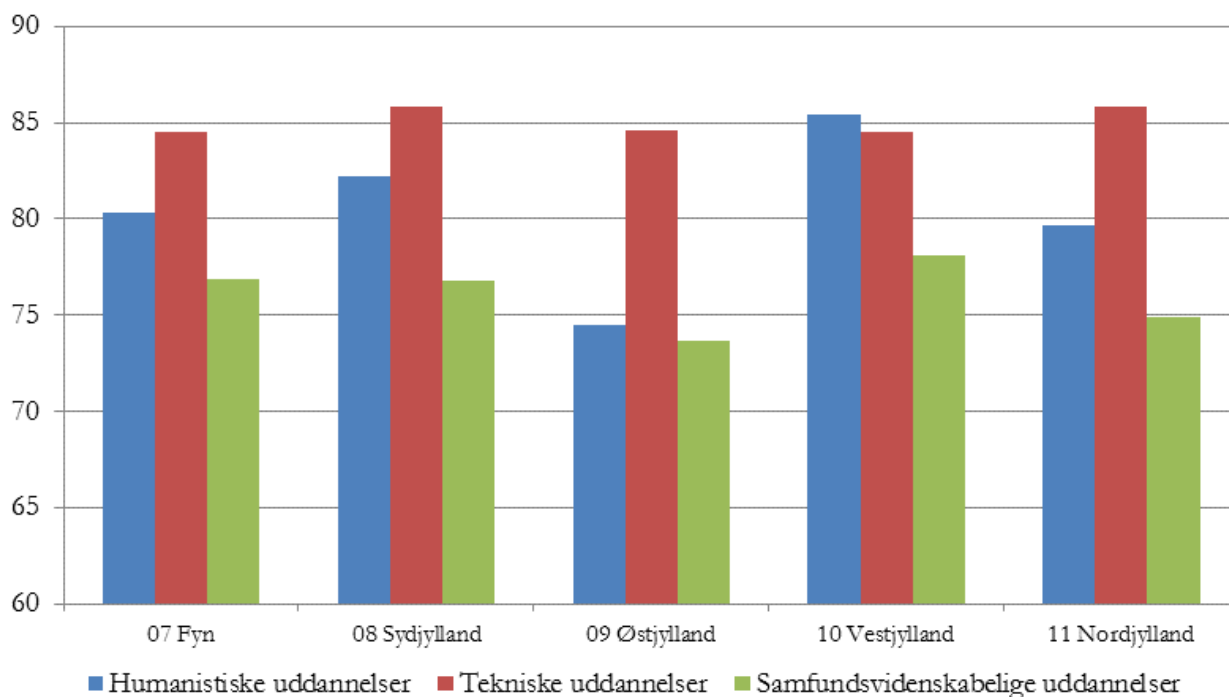

Kilde: Egne beregninger på registerdata

Særligt ses af figuren for Østdanmark, at det for kandidater med humanistiske uddannelser, er flere der jobmæssigt udnytter deres kompetencer, jo længere man kommer væk fra København. For de samfundsvidenskabelige kandidater anes en lignende tendens, om end i betydeligt mindre grad, idet andelen er lavest i Byen København og højest på Bornholm. For de kandidater med tekniske uddannelser ses ikke samme generelle billede.

Som tilfældet er for Østdanmark, hvor København ser ud til at kunne fastholde borgere med lang videregående uddannelse, på trods af at de ikke finder beskæftigelse på et niveau hvor de udnytter deres kompetencer fuldt ud, har landsdel Østjylland med Århus som hovedbyen, en tilsvarende rolle i det østjyske, *jf. figur 3*. Også her er effekten mest udtalt for kandidaterne med humanistiske uddannelser, og i mindre grad for kandidaterne med samfundsvidenskabelige uddannelser. Kandidater med tekniske uddannelser er også i Vestdanmark i vid udstrækning beskæftiget i jobs hvor de fuldt ud udnytter deres kompetencer.

Figur 3: Andele som arbejder på uddannelsessvarende niveau i pct., opgjort på landsdelene i Vestdanmark, 2012

Kilde: Egne beregninger på registerdata

Metode

Den grundlæggende metode fra Kraka (2012) er anvendt og udbygget med geografiske og fagområdemæssige opdelinger. Grundmetoden er: ”Opgørelsen af akademikernes jobfunktion er baseret på Danmarks Statistiks fagklassifikation 2008, DISCO-08. Overuddannede akademikere er defineret som personer med en lang videregående uddannelse og/eller en forskeruddannelse, der varetager en jobfunktion, som hverken omfatter ledelse (DISCO-08 hovedgruppe 1) eller forudsætter et vidensniveau, som normalt opnås på en lang videregående uddannelse (DISCO-08 hovedgruppe 2).” Den geografiske opdeling er lavet på baggrund af borgernes bopælsadresse. Fagområderne er afgrænset ved oplysningerne i uddannelsesstatistikregistret.